

Kertomus auelinjokiteen tutkimuksista
Maarian Virumäen kalmistolla kesäkuussa
v. 1913. Kertomukseen kuuluu 2 karttaa ja 2 va-
lokuvaa sekä H. M. 6367:30-132.

Maarian Virumäen kalmiston kartoista
sekä siellä aiemmin tehdystä muinaisjäänteistä ole-
tehnyt selkoa kertomuksestani toukokuussa v. 1913.
Kesäkuussa t. v. jatkoin kaivauksiani täällä kalmis-
tolla 3½ päivää 5, ajoittain 6 miehen avustamana.
Tutkimus rajoittui, paitsi koekaivausta lukuunotta-
matta, Tähtien torpan pihamaahan, joka nyt tuc-
kokoraisuudessaan tutkittiin sikäli kuin se tuntui
tarpeelliselta. Sitte kevin oli tapahtunut se muutos,
että silloin tutkittua tien syrjää myöten nyt oli pysty-
tytety aisan tolpat. Muuten oli pihamaa entisessä kun-
nossa. Se jaettiin tutkimusta varten 20 ruutuun, joiden
asema selviää kaivauksikartasta. Ryhdyn seuraavassa
selostamaan kaivauksellisia muuttaita.

Ruutu I, samoin kuin ruudut II, III ja IV olivat Tähtien
asuinrivin ja maantien välillä. Tämä alue ei ollut
aikaisemmin ollut pihamaana, mutta maa oli keii-
tenkin jo suurimmaksi osaksi kuorittu tasoitte-
mista varten. Paikalleen asetetut olivat täälläkin
pystytettävän aisan tolpat. Tasoitustyö oli kuitenkin
kin poistanut vain löyran pintakerroksen eikä
sitäkään kokoraisuudessaan. Aikojen kuluessa vie-
reiltä maantieltä kertyvä pöly ja tonni oli näet tä-
ssä kasaantunut vaaleaksi pölykerrokseksi, joka voi
vieläkin olla 40-50 cm. vahvainen alkuperäisen kalli-
tuurikerroksen päällä. Ruudussa II olevien 2 suuren
masseräisen kiven kohdalla oli maakerros alkuperäisessä
asussaan, ja siinä oli tonnikerroksen vahvuus

Kokonaista 74 cm. Alla oleva kulttuurikerros oli siis näissä ruuduissa ainakin suurimmalla osalla jäänyt koskematta, jota vastoin se ruuduissa V - XX oli mill'ei ylt' yleensä menettänyt alkuperäisen muotonsa. Kumminkin oli ruuduissa I-IV:kin meckien kokonaan hävitetty siellä alkuaan olleet suuret kivet.

Kyseessä olevien ruutujen kulttuurikerros oli yleensä hyvin ohut, 10-20 cm. vahva. Enintään oli sen syvyys 35 cm. Niin oli luuta ruuduissa III ja IV pitkin rakennuksen seinää, jossa kulttuurikerros sen vahvuisena jatkui rakennuksen kivijalan alle. Kartake n° 9 merkityksellä kohdalla se oli vielä syvempi, ulottuen 50 cm. syvälle, mutta sen yläosa oli n. 15 cm. vahvuudelta myöhemmin muodostunut.

Yleensä oli kulttuurikerros mustaa ja nokista, ja siinä siellä täällä pieniä hiilensivoria. Kiviä ei yleensä ollut juuri lainkaan. Paikkeuksen teki jo mainittu n° 9. seutu. Siinä oli n. 60 x 75 cm laajuinen ala, joka tuntuu olleen rovia. Alimmaisena oli näet kerros nokka ja hiiltä, oikein suuria syviä, ja niiden yläpuolella oli hauraitti palaneita kiviä, joiden väleissä ja päällä nokimaassa oli joukko erilaisia, ilmeisesti tulesta olleita esineitä. Pöytäminen ei kuitenkaan ole ollut perinpoijainen, koska löytyi m. m. pöydän tupea kärkeheleä, jossa vielä on nahkaa jäljellä. Luuta saatiin tästä vain 8 pientä poltettua sirpalletta, jollaisia näillä ruuduilla yleensäkin löydettiin sängen vähän, nim. 6367: 36, 50 ja 71.

Ruutu V oli tavattoman pienen suuruutta maata, sillä sen yli kulki portista tavallinen polku ja hevostie pihaan. Tiikkittamaton pohjamaa alkoi 10-25 cm. syvyydessä. Löydyistä oli kulkaneen 16 cm. syvässä, ja niin muutkin tämän ruudun esineet.

Ruuduissa VI, josta viime syksynä kiviä pois räjähdettävissä oli löytyneet hopealla silattu keihäänkärki, oli kulttuurimaa nyt meckien tyystin hävitetty. Se ulottui pinnalta 5-10 cm. vahvuisena alaspäin, ja tästä oheesta kerroksesta löytyi pari niittausnaulaa y. m. (6367: 78.)

Ruutu VII. Tästäkin oli kulttuurimaa melkein pohjiaan myöten kuorittu pois, joten keittäinen pohjasora ulottui pintaan asti. Ruudun N päässä läheellä suuria kiviä, jollaisia osaksi oli lohkattu paikkoihin, alkoi yhtäkkiä maa syvetä ja siitä ilmeni 15-35 cm. syvyydetä joukko pörrötettyä saventa ja kiviä siipaceita. Tämä vyöhyke ulottui myös ruudulle VIII, joka muuten yleensä oli ilman kulttuurikerrosta, lukuunottamatta taas N rajansa, jossa maa yht'äkkiä aleni n. 30 cm. syvyyteen. Vaikkakaan pintakerroksista ei enää mitään varmuudella voi sanoa, ja vaikka senaista otaksuttavasti ruuduissa VII ja VIII on ollut ylt'yleensä on kuitenkin siinä ollut paikallisen syvemmälle Käyppä kuoppia. Epäilemättä on ainakin VII: 29 kohdalla alkuperäisestä syvenerä kuoppa ollut, jos kohta VII: 30 ja VIII: 33 sekä VIII N rajan seuduista ei voi kieltää mahdollisuutta, että niissä syvemmälle pistäytyvä kulttuurikerros on joutunut asemikseen siten, että niiden kohdilla on ollut maaperäisiä kiviä, joiden sijat niitä pois kangottaisissa on täytetty ympäröivällä kulttuurimaaalla, mikä siten on osaksi tullut syvemmälle, paikoille, joihin ne Kalmiston Käyppä aikana eivät olleet asetetut.

Ruutu IX Tässä ruudussa oleva maa eroi aivan edellisissä ruuduissa olleesta. Se oli aivan möykäistä mustaa maata, jossa kiviä tuskin oli aikempeistä ja joka ulottui 50-58 cm. syvyyteen, leviten keittäisen pohjasaannalla. Kulttuurikerroksessa ei ollut juuri ensinkään hiiliä, vaan oli se aivan tuhkaisen maan väristä, yksiväristä maata. Se alkoi aivan Fien reunalla, ulottuen N puolella suureen maaperäiseen kiveen ja sen E puolella ladon allekin, S puolella maaperäisiin kiviin tontokoussa 1913 tuskimillani alueilla, ja E puolella n. 20 cm. matkan ruudulle X, josta maa yht'äkkiä kohosi. Noiden suurten kivien lähteltä löytyi joukko pörrötettyä saventa kappaceita. Muuten tuli maasta siellä täällä esiin eritaisia esineitä, n. m. 2 anglosakilaisia rahaa. Enimmäkseen esineet olivat

lähellä kulttuurimaan pohjaa, eivät kuitenkaan
kaikki. Niitä oli eri korkeuksia, m. m. nauvoja, joista
liikuttamattomassa maassa oli helppo havaita, että
niiden kannat olivat eri suuntiin ilman minkäänlai-
setta järjestyksellä. - Ylinnä tämän ruudun löydöistä
oli pronssikukkuinen, 6367: 86, joka oli maaperäisen
kiven reunamatala, 15 cm. maan sykyistä pintaa alempana.

Ruutu X. E ja S reunoilla oli kulttuurikerros, ku-
ten mainittiin, syvä, 45-50 cm, ollen yhteydessä E-puolel-
la ruudun IX kulttuurikerroksen kanssa, kun taas S puo-
lisen syvyys ehkä oli tilapäistä laatua. Muuten oli
kulttuurinmaa yleensäkin tässä ruudussa vahvaa,
25-30 cm. syvistä. Löydöistä mainittakoon byzantio-
lainen raha ja hevosenkenkäsocki.

Ruutu XI. Maa oli tavattoman kovaksi taltuttua.
Tutkittua maa uotui n. 25 cm. syvyyteen. Kiviä siinä
oli vain hyvin pienellä alueella, n. 30 cm. halkaisijaal-
taan ja 25 cm. syvyydeltään. Kivet olivat aivan pieniä,
j. niiden seassa oli ihan yhtenäisen pieniä saviastian-
palasia (6367: 104)

Ruudulla XII ei ollut löytöjä eikä kulttuurimaata.

Ruutu XIII oli S-päässään löydöistä tyhjä eikä siinä
varsinaisia kulttuurimaata ollut. Maa oli tiivis, kullen
ruuduissa V, XI, XII, XV ja XVI niin puitkkaan sulotena, että
että sitä ei saanut rikki muuta kuin kangas.

Ruudut XIV ja XVIII olivat osaksi jätettävät tutkintaa,
sillä täällä alueella oli tehty kivistä ja maasta silta
vajan oven eteen. Tutkitulta osalta paistettiin ensin
tuo myöhempi laderma, alla oleva maa oli suhteellii-
sen löysää, pieni kivistä, ilman että kivet kumminkaan
näyttivät olevan erikoisesti ladattut. Löydöt näillä
ruuduilta ovat luettelot 6367: 113-117 ja 127

Ruudut XVI, XIX, XX olivat ilman kulttuurikerrosta.

Kun kalmiston pintakerros oli siksi suuressa
määrin aikojen kuluessa tullut hävitetyksi kuin
virusmäen kalmistossa oli laita, on vaikeata antaa sille
yhtenäistä kuvausta. Se tuntuu ollen tavallinen puitto.

Kalmisto, kenty viittäväälle rinteelle, jossa on ollut
suuria maaperäisiä kiviä. Ruumit on peitetty
ja ravin jätteet peitetty ohuella maakerroksella,
eikä myöskin paikoitteen pienemmällä kivillä.

Mitä kalmiston laajuuteen tulee, ei se tunnu
jatkuneen tutkittua alueita laudemaksi W. suun-
taan. Sen sijaan on se todennäköisesti ulottunut S-
puolella meikoista pari pitemmälle, samoin kuin
E puolella nyk. Maantien acitse vielä nyk. Virasma-
hakaan, kuten muutamit kokeiluvuokset todistavat.
Täällä toimittuissa kaivauksissa olisi mahdollista
vielä jonkun verran saada kiviä tämän suuren kal-
miston luonnosta, kalmiston joka jo suurimmaksi o-
saksi on tullut hävitetyksi tiheän esikauttajan su-
tuksen jalkoihin.

Lopuksi Virasmaen kalmiston kalmistosta
sananen täällä tavattujen löytöjen nojalla, jotka
enimmäkseen näkyvät olevan pakkausten ajan aivan
lopulta, v. 1000 vaiheilla ja vielä myöhempiä. Silmiin-
pistävä on aseiden puute. Ei ainoatakaan miekkaa
eikä kilvenkypurää, ja keihäntenä vain 2, joista
v. 1902 museo on lähettänyt lienee hopeaka silautu.
Muutapa aseita ei ole, mutta eiä ole myöskin suuria
rautaisia työesineitä, ei sirppiä, kuolaimia, kiveitä
ainoatakaan. Sen sijaan $1\frac{1}{2}$ hevosenkentää, mutta
on tuskin luultavaa että nämä ovat kalmiston ai-
kuisia, vaikkakin ne ovat hyvin varhat, kenties keskiaika.
Veitsistä on 2-3 muuttopäälä ja yksi veitsentupen pron-
sinen silaus. Muuten on rautaa 10 mittausnauhaa se-
kä jokunen sellainen kokeiluvuokkikin, 89 nauhaa
tai sellaisen osaa, tulustrauhan kappale, rautapadan
(?) kappale ja eräitä hihnasolkia ja socitukseita. Jumi
hihnasolikat ja keuyt antavat yleensä kalmis-
tolle leimansa, kuuluvatpa ne ihmisten väihin tai
hevosvarustukseen. Niinpä on kalmistosta 6 kullusta,
n. 20 hihnan keuyä pronssia sekä pari sängen harvinais-
ta rautaista ristimustoitista socitusta.

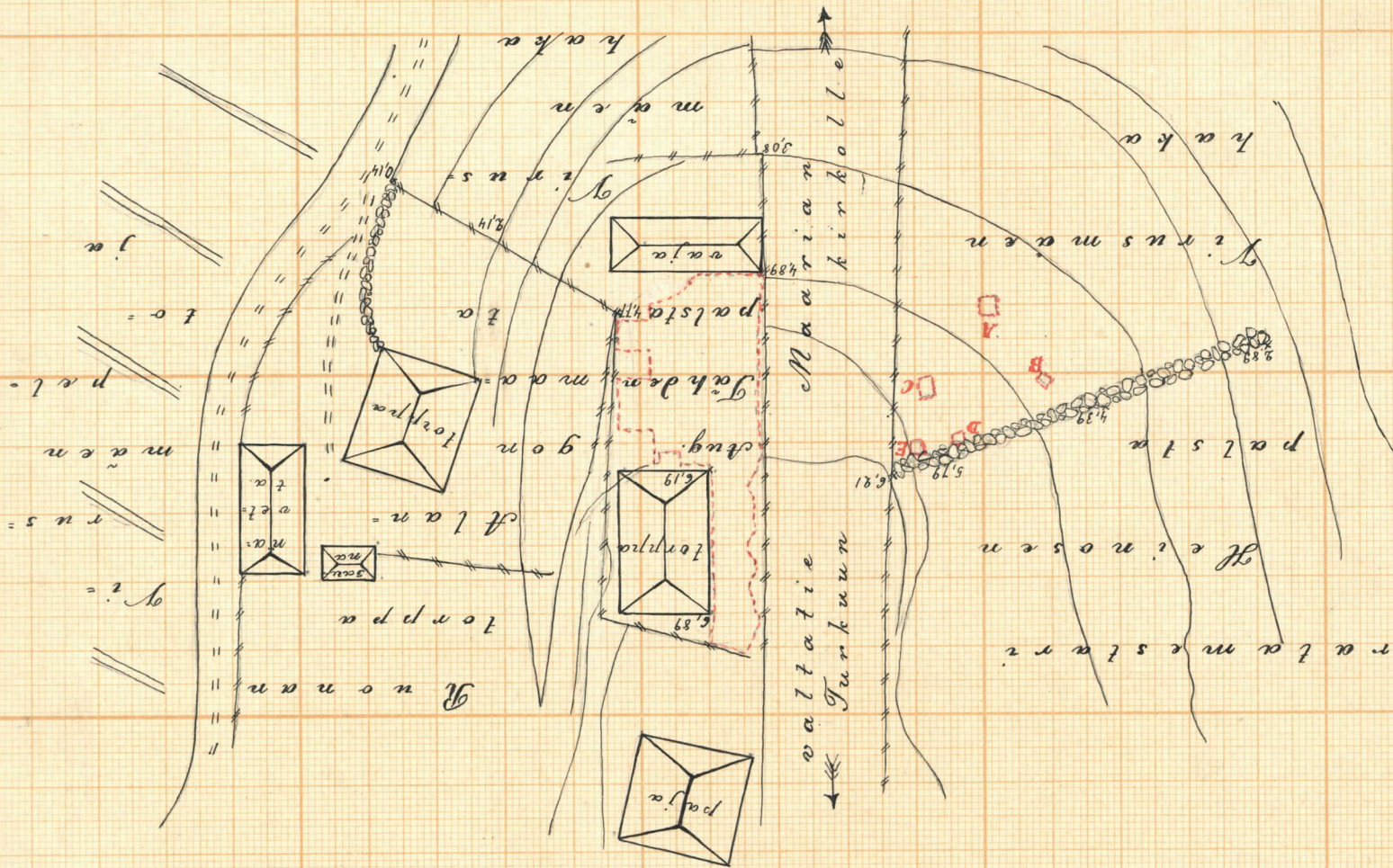
Mitä muullaisiin koristuksiin ja puuvun osiin tulee,

oli niitä jollainkin määrän, nim. 5 hevosenkengän
muotoista pronssisallaa tai sellaisen osaa ja yksi rauta-
neula kuultavasti soikeasta kupurasojesta, 4 pron-
sista spiraalisormusta ja 1 hopeainen, 1 rüpuksena
käytetty pronssinen karkunhammas, 1 pronssisen
rannerenkaan kappale, 14 helmeä savella ja lasia, pieniä
pronssispiraaleja sekä tähtöisiä vaatteista ja otia kih-
noista, sekä 4 rüpuksena käytettyä hopearahaa, niitä
3 anglosakslaisia ja 1 byzanttilainen.

Muut kaluston esineistöä ovat pieni määrä
saviastianpalasia, muutamia polttua saven paloja,
2 pitkiviiskennäistä ja vähäinen määrä polttuita luta.

Helsingissä 25 p. Heinäkunta 1913.

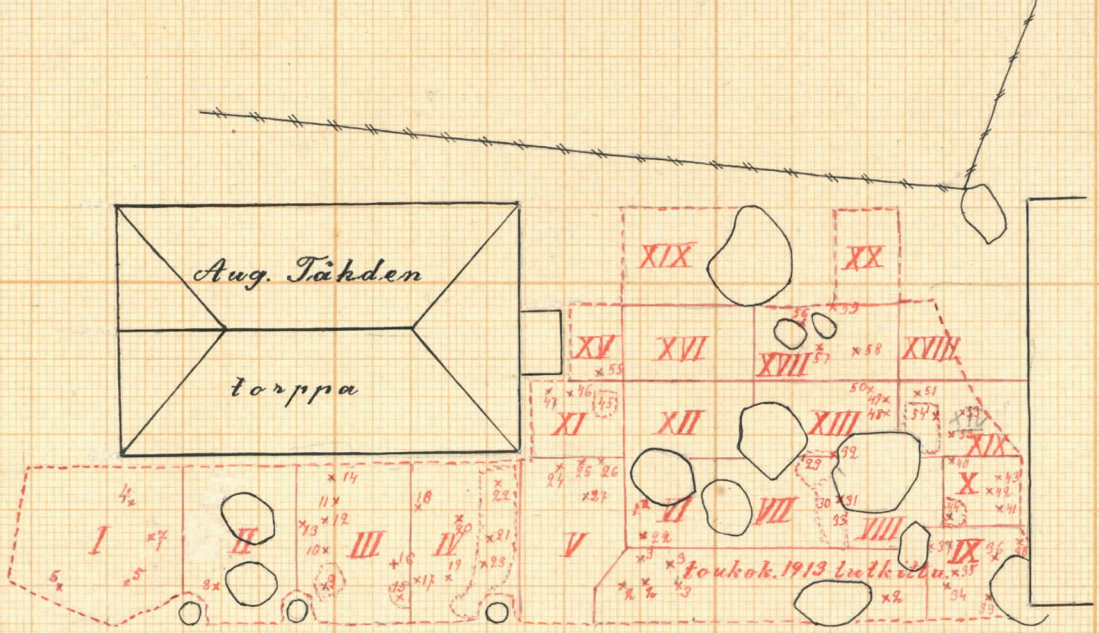
A. M. Taageer

Maaria Virusmäen kalmisto.

v. 1913 tutkitto alue.

Maria, Niinismaan kaivustalon.
 v. 1913 tutkittu alue.

Valtamaantie
 Turkuun

Maarian
 kirkolle

Maaria, alle kirkolta Turkuun
pääin vako kuvattu. x = Virusnäen kaunistus
T = Korvainen.

1913 A. M. I. foto.

Räntämäki

L.131
2494

Maaria. Virusmäki. Rantämäki.

Aug. Färden top. pihamaa ^{lev. 2477.}
valok. N-suuntaan Poika seisoo
löytöpaikalla

Aug. Färden torppa, jonka ^{lev. 2476.}
dustalla on kalmisto.

Kalmistoa Aug. Färden top. pihalla tutkitaan ^{lev. 2495.}

L. 131.